

силата на словото била по-ограничена поради това, че семейството и народитѣ сж живѣли първобитно, недружелюбно и самотно. Народитѣ прекарвали затворенъ животъ и не заимствували много нѣщо единъ отъ другъ. Днесъ поради честитѣ съобщения, които съкратяватъ безкрайнитѣ разстояния, а особено благодарение на писмото, словото, печата, народитѣ се сближаватъ, обогатяватъ се съ представи, съ понятия и съ речъ и чрезъ това добиватъ голѣми познания и сръчности. Всѣде изпжкватъ нови предмети, желѣзници, параходи, телеграфи и т. н. Тѣ проникватъ въ народитѣ и премахватъ издигнатитѣ стени отъ варварско време, отъ фанатизъмъ и шовинизъмъ, и така се отваря свободенъ пжтъ на цивилизацията. Днесъ науката и техниката нѣматъ граници. Свободниятъ печатъ е голѣмъ факторъ. Въ Европа се издаватъ (презъ 1850 г.) вестници и списания 2150, въ Америка 1140, въ Азия 27, въ Африка 12, и въ Австралия 9.

Въ този напредѣкъ, обаче, най-добре успѣватъ тѣзи, които сближаватъ отвлѣчениитѣ учения съ приложимото въ живота, които еднакво държатъ за науката и практиката. Наука, обичай, навикъ, техника, практически производство — всичко да върви заедно и успоредно, завършва нашиятъ мислителъ.

Естественото предназначение на човѣка*)

Природата е построена целесъобразно и премждро. Всички животни и растения сж приспособени да отговарятъ на закона за самосъхраната, сир. да запазятъ живота си, да продължатъ рода си, да се нахранятъ и да се развиватъ. Кжсо казано: всѣко живо същество природно е нагодено къмъ срѣдата, въ която живѣе, съобразно съ своето естествено предназначение.

Като сравнимъ човѣка съ животнитѣ, ние отбелязваме приликитѣ и разликитѣ и чрезъ това достигаме до неговата сжщностъ и предназначение.

Човѣкъ е прекаралъ дълъгъ предисторически периодъ. Изпървенъ се е хранѣлъ направо съ жби отъ

*) Писмо отъ Атина, 1843 г. — Предадено въ извлѣчение.